

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Deres ref: 23/3492-1

Vår ref: 23/37705-2

Dato: 18.01.24

UDIs svar- Høring – Barnevernsinstitusjonsutvalgets NOU 2023:24

Utlendingsdirektoratet (UDI) viser til mottatt høring av Barnevernsinstitusjonsutvalgets NOU 2023:24 Med barnet hele vegen – barnevernsinstitusjoner som har barnas tillit. I utredningen har utvalget vurdert institusjonsbarnevernets oppgaver, rammer, omfang og organisering, samt samhandlingen med andre sektorer som har ansvar for barn og unge med store og sammensatte behov. Utvalgets anbefalinger berører både barnevernet, helsesektoren og justissektoren. Frist for å komme med høringsuttalelse er satt til 22. januar 2024.

UDI har innspill til utvalgets forslag som gjelder kommunale botiltak. Utvalget foreslår å kunne benytte kommunale botiltak som omsorgstiltak, å etablere en særregulering av slike tiltak som barnevernstiltak, å innføre en uavhengig tilsynsordning ved botiltakene samt økt statlig ansvar, herunder faglig normering. UDI støtter at det utvikles regler og kvalitetskrav for botiltak for enslige mindreårige som sikrer god omsorg også etter bosetting.

Det fremgår av NOUens punkt 12.3.1 at det i 2022 bodde 1833 unge under 25 år i kommunale botiltak. Slike botiltak blir ofte brukt som etterverntiltak og majoriteten er derfor over 18 år. Bare 266 av barna som bodde i kommunale botiltak var under 18 år, og av disse var 182, altså den største andelen: enslige mindreårige. Det vil si barn som søker om beskyttelse (asyl) etter utlendingsloven, alene og uten foresatte med foreldreansvar for dem. Disse barna har i asylsøkerfasen tilbud om å bo i UDIs asylmottak dersom de er over 15 år eller i Bufetats omsorgssentre dersom de er under 15 år. Utvalget anbefaler at kommunale botiltak som hovedregel bør benyttes til barn over 15 år. Det vil med andre ord si de som kommer til kommunene fra UDIs mottak. Overgangen mellom UDIs mottak og kommunale botiltak blir derfor sentral. Utvalget fremhever at kommunale botiltak i dag er lite regulert. De er blant annet ikke omfattet av regler om godkjenning, kvalitet og tilsyn i barnevernsloven. Våre innspill knytter seg til forhold som berører overgangen fra UDIs omsorgsansvar i asylmottak og til det kommunale ansvaret som inntreffer ved bosetting i kommunale botiltak.

Mer strukturert kartlegging i asylmottak gir bedre overgang til kommunale botiltak i bosettingskommuner

UDIs omsorgsansvar for enslige mindreårige ble lov- og forskriftsfestet 1. juli 2021. Videre ble det etablert en uavhengig tilsynsordning for omsorgen som ytes i mottak 1. juli 2022. Reguleringen har tydeliggjort UDIs omsorgsansvar og barnas rettigheter under oppholdet i asylmottak. UDI delegerer utøvelsen av omsorgen til asylmottakene ved driftsoperatørene.

[Forskrift om omsorgen for enslige mindreårige som bor i asylmottak](#) § 6 omhandler kartlegging og tiltaksplan i asylmottaket. Asylmottaket skal blant annet gjennomføre strukturelle, individuelle samtaler for å kartlegge den enslige mindreåriges situasjon og behov og utarbeide en tiltaksplan. Mottaket skal ha en barnefaglig ansvarlig for det individuelle kartleggings- og planarbeidet. Det løpende arbeidet gjennomføres av mottakets miljøarbeidere, som regel den enkelte enslige mindreåriges særkontakt, under ledelse av den barnefaglige ansvarlige ved mottaket. UDI kontrollerer mottakenes kartleggingsarbeid som en del av kontraktsoppfølgingen.

Det er ulike rammebetingelser for kartleggingsarbeidet i asylmottak sammenlignet med Bufetats omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere. Bemanningsfaktoren i asylmottak for enslige mindreårige er lavere enn i omsorgssentre, og det er et høyere antall mindreårige per boenhet i asylmottak enn i omsorgssentre. UDI har omsorgsansvaret, men har ikke ansvar for å bosette fra asylmottak. Det er Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) som har ansvaret for dette fra asylmottak.

Asylmottak skal gjennomføre bosettingssamtale med beboer(e) som skal bosettes. Hensikten med samtalen er å kvalitetssikre og oppdatere opplysninger som er viktig i arbeidet med å finne en bosettingskommune. Asylmottaket skal gi beboerne informasjon om bosettingsprosessen, forberede dem til bosetting og flytting til en kommune.

I bosettingssamtalen skal asylmottaket benytte informasjon fra den løpende kartleggingen og tiltaksplan som støtte i samtalen. Det er et viktig dokument i bosettingsarbeidet og i arbeidet med å identifisere behov, forutsetninger og tilrettelegging for bosetting. For å sikre en best mulig overgang ved bosetting anbefaler UDI standardisert kartlegging i omsorgssentre og asylmottak, for å øke kvaliteten på den løpende kartleggingen. Bedre kvalitet på kartleggingen vil videre bidra til at kommuner får nødvendig og tilstrekkelig informasjon slik at botiltaket kan tilpasses i større grad den enkeltes behov.

Det er videre sentralt at opplysninger fra kartlegging i asylmottak er tilstrekkelig og at den videreformidles til IMDi og kommuner på en god måte. I arbeidet med bosetting av enslige mindreårige er rutinen i dag at IMDi mottar en begrenset oppsummering av opplysninger, ikke den komplette kartleggingen. IMDi bruker oppsummeringen til å forespørre en kommune om bosetting. Dette fører til at begrenset informasjon er tilgjengelig i denne matcheprosessen. Komplette kartlegging sendes direkte fra asylmottaket til kommunen etter at de har akseptert bosetting. Vi viser her til funn og anbefalinger i rapport [Fra bosetting til voksenliv \(imdi.no\)](#) fra Institutt for samfunnsforskning 2020:1. Vår erfaring er at bosettingskommuner etterspør mer informasjon både før og etter at kommunen har takket ja til bosetting av den enslige mindreårige. UDI anbefaler derfor i forbindelse med vurderingen av nærmere regulering av kommunale botiltak som ofte benyttes ved bosetting av enslige mindreårige, en evaluering av ordningen med at asylmottaket kun registrerer en oppsummering av kartleggingen som videreformidles til IMDi

Behov for ettervern til enslige mindreårige

Som nevnt fremgår det i NOUens punkt 12.3.1 at majoriteten av de 1833 unge under 25 år som bodde i kommunale botilbud i 2022 var over 18 år. Det fremgår imidlertid ikke hvor mange av disse som er (tidligere) enslige mindreårige. Det finnes lite systematisk kunnskap om situasjonen til unge enslige i alderen 18-25 år som bor i asylmottak. Mange har tidligere bodd på mottak for enslige mindreårige og har flyttet til ordinære mottak etter at de fylte 18 år. Mange unge vil fortsatt ha behov for støtte og oppfølging selv etter fylte 18 år, UDI viser her til rapport [NTNU Samforsk | Kan ikke reise - får ikke bli : Mottaksliv for tidligere enslige mindreårige på voksenmottak](#) fra 2020, hvor det anbefales at denne gruppen gis ettervern etter barnevernsloven.

UDIs erfaring er at mange enslige mindreårige som er fylt 18 år fortsatt har et stort behov for veiledning og oppfølging. Utgangspunktet for de fleste som kom som enslige mindreårige er at de er unge og befinner seg i et nytt land der de ikke behersker språket og kun i varierende grad vil ha et nettverk i Norge. Denne gruppen vil kunne skille seg fra andre ungdommer med behov for kommunale botiltak ved at de i mange tilfeller ikke har startet videregående skole eller de har fått et begrenset opplæringstilbud. UDI opplever at disse ungdommene har behov for voksenkontakt og oppfølging av bosituasjonen, herunder bistand til å fullføre sin påbegynte utdanning, ta selvstendig ansvar for egen helse, organisere sin økonomi og til å lage mat. Det er også grunn til å tro at en viss andel vil ha uoppdagede traumer som må identifiseres og behandles, og som vil ha betydning for deres mulighet til å klare seg på egenhånd.

I dag får disse ungdommene veiledning i å bo for seg selv og klare seg i samfunnet, veiledning og bistand i konflikthåndtering og støtte i å etablere deltakelse i fritidsaktiviteter og organisasjoner i mottak. De som blir innvilget oppholdstillatelse vil bosettes i kommune, og kommunale botiltak gjennom barnevernet, NAV eller flyktningetjenesten vil være aktuelt. UDI anbefaler at det i forbindelse med en eventuell lovfesting av kommunale botiltak omtales særskilt at gruppen enslige mindreårige er en sårbar gruppe som kan ha behov for oppfølging i botiltak i perioden etter fylte 18 år.

Med hilsen

Stephan Mo

direktør for Styring og Regelverk

Ina Knarvik Hørnes

seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk i Utlendingsdirektoratet og har derfor ingen signatur.

Brevet sendes kun elektronisk.

Mottaker(e):

Barne- og familiedepartementet

Kopi til:

Justis- og beredskapsdepartementet